

Werk als herstel

'IK VOEL ME STEEDS ZELFVERZEKERDER'

Veel mensen met psychische problemen hebben moeite om aan het werk te komen en te blijven. Het UWV verstrekt subsidie voor een vijfjarige proef met zogeheten IPS-trajecten, waarbij ggz-cliënten intensieve ondersteuning krijgen op de werkplek. 'Ik heb weer ritme en wat te vertellen als ik thuiskom.'

TEKST PIEN HEUTS BEELD MARIJN VAN DE WAA

'Ik ben heel blij weer onder de mensen te zijn. In het begin voelde het wel alsof ik in het diepe werd gegooid, maar nu heb ik het onwijs naar mijn zin. Het is een normale baan. Echt werk.' Cindy Kaspers (30) werkt sinds anderhalf jaar op de ICT-afdeling van de Parnassiagroep, een grote ggz-instelling met zo'n tienduizend werknemers en vijfhonderd vestigingen. Ze wil niet met haar echte naam in de publiciteit vanwege het stigma dat kleefte aan psychische aandoeningen.

MOOI WERK

Ze vertelt dat ze in 2014 haar hbo-studie moest afbreken vanwege een ernstige psychische aandoening. 'Dat was heftig, maar na een paar jaar met therapie en medicatie, ging het steeds beter met me. Ik wilde weer ritme en een zinnige invulling aan mijn leven geven.' Via het behandelteam van

Parnassia kwam Cindy in 2017 in contact met de IPS-trajectbegeleider van Reakt, de re-integratiepoot van de ggz-organisatie. 'Na veel gesprekken over mijn wensen en verwachtingen, kon ik voor twaalf uur aan de slag als medewerker op de servicedesk van Parnassia. Eerst met behoud van mijn Wajong-uitkering via een proefplaatsing van twee

maanden, om te kijken of het ging. Na een halfjaarcontract volgde een jaarcontract en nu heb ik, sinds augustus, een vast dienstverband voor zestien uur. Ik vind het mooi werk. Hoewel ik nog niet meer verdien dan mijn uitkering, is het heel fijn om weer op eigen benen te staan.'

INTENSIEVE ONDERSTEUNING

Op dit moment volgen ruim 1400 ambulante ggz-cliënten een IPS-traject. Zij hebben een uitkering op basis van de Ziektewet, WIA of Wajong. 'Tot 2022 willen we gedegen onderzoeken of IPS structureel kan worden ingezet voor mensen met een ernstige psychische aandoe-

ning', zegt Isabella de Kroon, die bij het UWV aanspreekpunt is voor de subsidieverstreking voor IPS-trajecten. 'Het mooie aan IPS, dat in de VS bewezen effectief is, is de integratie van zorg en re-integratie. Het gaat uit van het *first place, than train-principe*', zegt De Kroon. 'De trajectbegeleiders gaan heel actief met de cliënt op zoek naar een geschikte werkplek. Gedurende drie jaar is er intensieve ondersteuning en coaching van zowel cliënt als werkgever. Het doel is mensen duurzaam te laten participeren op de arbeidsmarkt. Ze gezonder te maken. Een neven doel is dat ze economisch zelfstandig(er) worden, omdat ze minder of

'Het is heel fijn weer op eigen benen te staan'

geen beroep meer hoeven te doen op een uitkering. Werkgevers kunnen net als bij andere mensen met een arbeidsbeperking gebruik maken van instrumenten als een proefplaatsing. En mocht iemand terug- of uitvallen, dan is er voor de werkgever de no-risk polis.'

GEDULD HEBBEN

'We hebben Cindy echt zien opbloeien', zegt Elise Zeijlmans, voorheen opleidingsadviseur van de ICT-afdeling en leidinggevende van Cindy, nu coördinator social return van de Parnassiagroep. 'In het begin was ze heel verlegen. Nu is ze heel goed in het terugbellen van ICT-klanten om te informeren of ze tevreden

zijn. Je moet geduld hebben en het een kans geven. Ik ben nogal een aanpakker, dus ik moest wel eens tot tien tellen. Maar als werkgevers er open voor staan en willen investeren in mensen, kan het zeker een succes worden.' Zeijlmans vertelt dat niet elk IPS-traject slaagt. 'We hadden een man die helaas een zware terugval kreeg en een cliënte die na haar zwangerschap niet terugkeerde.'

VEEL GESPREKKEN

Marcel Toppenberg (44) viel in 2016 uit met een zware depressie. Hij werkte destijds op een tijdelijk contract bij een autowasstraat. 'Ik had al eerder een burn-out gehad, maar dit was van een andere orde.' Met dagtherapie en medicatie klom Toppenberg vorig jaar weer langzaam uit het dal. 'Met mijn be-

'Als je niet lekker in je vel zit, weet je niet hoe je weer aan het werk moet komen'

handelaar bij ggz inGeest kregen we het over werkhervatting. Ik kwam in aanmerking voor een IPS-traject en met de IPS-coach hebben we mijn mogelijkheden verkend. Eerder had ik in de groenvoorziening en als magazijnmedewerker gewerkt. We hebben veel gesprekken gevoerd over mijn problemen, wensen en mogelijkheden. Dat was fijn, want als je niet lekker in je vel zit, weet je werkelijk niet hoe je weer aan het werk moet komen. Dat had ik alleen nooit voor elkaar gekregen.'

RUST EN STABILITEIT

Sinds een half jaar werkt Toppenberg bij een installatiebedrijf. Hij helpt collega-monteurs die storingen verhelpen en leegt op Schiphol de bakken die het koffiemelkvet opvangen. 'Hoewel ik met medicatie nu stabiel ben, heb ik tijdens het sollicitatiegesprek verteld over mijn psychische klachten. Daar reageerde mijn werkgever heel positief op. Ik kreeg een proefplaatsing van twee maanden en daarna een halfjaarcontract. Het is de bedoeling dat ik hierna een vast contract voor veertig uur krijg.'

Toppenberg is tevreden over de intensieve begeleiding die hij krijgt – zowel op het werk als thuis. 'Het geeft rust en stabiliteit om een keer per week met mijn trajectbegeleider te kunnen praten. Ik voel me steeds zelfver-

zekerder en mijn trajectbegeleider bij inGeest schuift wat meer naar de achtergrond. Omdat mijn wereld groter is geworden, ben ik enorm opgeknapt. Van op je balkonnetje zitten, word je niet beter. Werk leidt af en zorgt dat ik niet zo in mijn hoofd zit. Ik heb weer een ritme en wat te vertellen als ik thuiskom.'

WERKNEMERS

Zo'n 25 ggz-instellingen doen mee aan de IPS-proef. Bij inGeest werken ze sinds 2014 met de methode. Aan alle zestien ambulante multidisciplinaire teams, die mensen met ernstige psychische aandoeningen behandelen, zijn IPS-coaches verbonden. IPS is geïntegreerd in de behandeling.

Dát is het verschil met andere re-integratiemethoden en verklaart grotendeels het succes, analyseert Nina Nijhof, programamanager IPS bij inGeest. 'Het hele behandelteam is betrokken bij het traject. Het werk is echt integraal onderdeel van het herstelplan.'

Nijhof benadrukt dat IPS-cliënten potentiële werknemers zijn. 'We leiden ze in principe naar reguliere betaalde banen, waar ze als volwaardige werknemers worden behandeld. Soms met

aanpassingen in de werkzaamheden. Maar voor sommigen is dat te spannend. Dan kan een andere vorm van trajectbegeleiding bijvoorbeeld richting vrijwilligerswerk eerst een optie zijn.'

HERSTEL

Vanuit InGeest zijn inmiddels tientallen mensen duurzaam geplaatst. De krapte op de arbeidsmarkt helpt daar zeker bij, zegt Nijhof. Toch stroomt niet iedereen met een arbeidswens succesvol naar een reguliere baan. Nijhof: 'Voor sommigen is het al heel wat dat ze gedurende een half jaar wekelijks twaalf uur hebben gewerkt. Als je er jarenlang uit bent geweest, door bijvoorbeeld een psychose of depressie, is het al een succes dat je het hebt geprobeerd en jezelf als potentiële werknemer kunt gaan zien. Door ervaring kom je verder. Leren door te doen in plaats van eindeloos praten. Feit is dat IPS enorm aan herstel werkt. Ik ken cliënten die weer naar verjaardagen durven, omdat ze kunnen zeggen dat ze werk hebben. En mensen kunnen soms uit behandeling na een IPS-traject. Ik hoop dan ook dat het UWV de methode na 2022 structureel gaat subsidiëren.'

IPS

IPS staat voor Individuele Plaatsing en Steun. Kenmerk van de methode is dat de begeleiding naar en bij werk plus ambulante behandeling hand in hand gaan. IPS-trajectbegeleiders zijn onderdeel van het ggz-behandelteam. Het re-integreren op de arbeidsmarkt is onderdeel van het herstel. Ggz-instellingen gebruiken deze methodiek voor mensen met ernstige psychische aandoeningen die graag willen werken.

SUBSIDIE

Voor de periode 2017-2022 is 20 miljoen aan subsidie beschikbaar voor UWV-cliënten met een arbeidsongeschiktheids- of ziekte-uitkering die een IPS-traject willen volgen. Het UWV gebruikt deze periode om te onderzoeken of IPS structureel voor haar klanten kan worden ingezet. Van 1 april 2019 tot 1 januari 2020 is er ook subsidie beschikbaar voor het uitvoeren van tweehonderd IPS-trajecten voor mensen met lichtere psychische kwetsbaarheid zoals een aanpassingsstoornis of burn-out. Het gaat om 125 trajecten voor UWV-klanten en 75 trajecten voor klanten van gemeenten: bijstandsgerechtigden en niet-uitkeringsgerechtigden (nuggers). Deze proef is bedoeld om te kijken of IPS ook voor deze groep effectief is.

Meer informatie:

www.kenniscentrumphrenos.nl